

De la descripció a la construcció. Anàlisi de l'evolució de la Colometa de *La plaça del Diamant* en relació amb les cases que habita

---

Explicar la gènesi de *La plaça del Diamant* potser seria interessant, però *¿és* que es pot explicar com es forma una novel·la, quins impulsos la provoquen, quina voluntat tan forta aconsegueix que es continuï, que s'hagi d'acabar amb lluita el que s'ha començat fàcilment? *¿Dir* que la vaig anar rumiant a Ginebra tot mirant la muntanya del Salève o tot passejant per La Perla de Llac, bastaria? [...] La vaig escriure febrósament, com si cada dia de treball fos el darrer de la meva vida. Treballava engegada; corregia a la tarda el que havia escrit al matí, procurant que, malgrat les presses amb què escrivia, el cavall no se'm desboqués, aguantant bé les regnes perquè no es desviés del camí. [...] fou una època d'una gran tensió nerviosa, que em va deixar mig malalta.

MERCÈ RODOREDÀ. «Pròleg». *La plaça del Diamant*. 26a ed. Barcelona: Editorial Club Editor Jove, 2017.

Presentació

Aquest treball de recerca parteix de dues hipòtesis formulades al principi. D'una banda, si és possible construir una maqueta prou fidel del pis que habita la Colometa quan és casada amb en Quimet, només a partir de les acurades i detallades descripcions que l'autora fa a la novel·la *La plaça de Diamant*; d'altra banda, si es po-

---

Mercè
Rodoreda

La plaça del Diamant

Amb un postfaci de Maria Barbal

Cj Club
Editor
Jove

---

den relacionar els estats d'ànim de la protagonista, al llarg del relat, amb els diferents estats del seu pis. Abans de ser capaç de refutar o verificar aquestes hipòtesis de manera lògica, s'han creat uns plànols del pis i la maqueta, i s'ha fet un estudi previ de la novel·la i de la seva protagonista.

Metodologia

Per fer la recerca m'he basat fonamentalment en dues anàlisis de *La plaça del Diamant*, i en la mateixa novel·la. La primera anàlisi, enfocada exclusivament a la novel·la, és de Neus Carbonell, i la segona, més biogràfica que la primera, de Carme Arnau. També he consultat biografies de Rodoreda i material audiovisual divers que he trobat a la biblioteca. D'altra banda, per realitzar la part pràctica m'he basat en la novel·la i puntualment he contrastat algunes coses amb l'adaptació al cinema de *La plaça del Diamant*. He tingut l'oportunitat de visitar l'autèntica plaça del Diamant, a Gràcia, i fixar-me en les cases més antigues d'aquest barri de Barcelona. Així mateix, he pogut veure l'obra *La plaça del Diamant* representada actualment al teatre Poliorama de Barcelona, dirigida pel director i dramaturg Paco Mir, i interpretada per la Companyia Eòlia, obtenint així un altre punt de vista diferent.

Cos del treball

En aquest treball no hi trobareu la biografia de Mercè Rodoreda, ni la narració dels dificultosos anys d'exili i de guerra, com tampoc no hi trobareu un tutorial per fer vos una maqueta de fusta. Tota aquesta informació sí que l'he necessitat per, com diu la meva tutora, tornar-me «expert» en Mercè Rodoreda amb la finalitat d'aportar alguna cosa nova «que no s'hagi vist encara».

S'ha estructurat el treball en tres blocs: el primer, «Parlem de la Colometa», on parlo de Rodoreda, de la seva obra *La plaça del Diamant* i de la protagonista, la Colometa. En el segon bloc, «Parlem d'arquitectura», parlo de les tres cases que apareixen en la novel·la i les comparo amb les cases antigues de Gràcia, el barri de Barcelona on transcorren els fets. Aquest bloc inclou, com a part pràctica, l'explicació pas per pas de com he creat la maqueta i per què és com és, és a dir, per què és d'una determinada manera i no d'una altra. També hi he fet constar tots els fragments que he detectat en la novel·la on l'autora fa referències explícites de les cases. Finalment, en el bloc tres, «L'encaix», intento establir una relació entre la protagonista i la maqueta, per demostrar que l'estat anímic o vital de la Colometa veritablement modifica i/o interfereix en els espais que habita, en aquest cas, el pis.

Conclusions

Un cop feta la recerca, tant en l'apartat teòric com, sobretot, en el pràctic, es pot afirmar que, efectivament, és possible passar de la paraula a la construcció física de l'espai.

Però caldria puntualitzar algunes coses. D'una banda, i com passa en la majoria de novel·les, no tot està descrit: per exemple, en el pis on viuen la Colometa i en Quimet no es parla de cap lavabo, i és evident que n'hi ha d'haver un. Això és així perquè el veritable objectiu de Rodoreda no és fer una descripció arquitectònica (en cap moment no es parla de metres quadrats) sinó que busca donar una descripció anímica i psicològica perquè sigui d'utilitat en la història que vol narrar.

Malgrat això, crec que aquest objectiu l'he assolit prou bé fent un ampli buidatge de les descripcions, uns plànols i, finalment, la maqueta; tot i que en ocasions el fet de ser descripcions més anímiques sí que m'ha pogut perjudicar a l'hora de fer una «lectura arquitectònica» i que, un cop acabada la maqueta, m'han fet sorgir dubtes sobre si realment és així.

En segon lloc, ¿és possible relacionar els estats d'ànim pels quals passa la protagonista al llarg de la novel·la amb els espais descrits? La resposta sense cap mena de dubte és sí. Com he comentat abans, Rodoreda ubica el seu personatge en llocs determinats i concrets, i, a través d'aquest espai, ens explica millor què li passa o com se sent en cada moment. Al pròleg de *Mirall trencat*, ella mateixa diu: «Un autor no és Déu. No pot saber què passa per dintre de les seves criatures. Jo no puc dir sense

---

---

que soni fals: “La Colometa estava desesperada perquè no donava l’abast a netejar coloms”. Tampoc no li puc fer dir directament “jo estava desesperada perquè no donava l’abast a netejar coloms”. He de trobar una fórmula més rica, més expressiva, més detallada; no he de dir al lector que la Colometa està desesperada sinó que li he de fer sentir que ho està».

Bibliografia

LLIBRES: — Arnau, Carme. *Mercè Rodoreda, l’obra de postguerra: exili i escriptura*. Barcelona, 2012. — Carbonell, Neus. «*La Plaça del Diamant*» de *Mercè Rodoreda*. Editorial Empúries, Barcelona. — Rodoreda, Mercè. *La plaça del Diamant*. Club Editor Jove, 26a ed. en aquesta col·lecció: juliol 2016. — *Mercè Rodoreda, una dona enigmàtica*. Col·lecció: Dones, tal com som. Volum 3. WEBS: — <<http://www.visat.cat/traduccion-literatura-catalana/cat/articles/16/10/-/0/-/merce-rodoreda.html>> — <<http://www.visat.cat/traduccion-literatura-catalana/cat/articles/16/10/-/0/-/merce-rodoreda.html>> — <https://www.wikiwand.com/ca/Mercè_Rodoreda_i_Gurgu%C3%AD> — <<https://dlc.iec.cat/>> — <https://projectetraces.uab.cat/tracesbd/revistadelcollegi/2008/revistadelcollegi_a2008m10n130p11.pdf> — <https://ca.wikipedia.org/wiki/Mercè_Rodoreda_i_Gurgu%C3%AD> — <<http://www.visat.cat/traduccion-literatura-catalana/cat/autor/10/merce-rodoreda.html>> — <<http://www.mercerodoreda.cat>> — <https://ca.wikipedia.org/wiki/La_plaça_del_Diamant>
